

JOAN ALFARAS

Il·lustracions: Cristina Losantos

SCHERZANDO

Mètode creatiu i dinàmic de piano

Volum 1

Aquest llibre pertany a:

Dedico el llibre a la meva mare Maria Calvo, qui de petit sentia tocar al piano les obres de Chopin i cantar lieder de Schubert, i que va influir a forjar la meva sensibilitat musical.

Pròleg

«Scherzo» en italià es refereix al joc. Quan vaig escollir el títol del llibre «Scherzando» em va semblar que acollia perfectament la meua idea de com aprendre un instrument: a través del joc, l'experimentació, la prova-error i la creativitat; i amb aquesta premissa he escrit aquesta col·lecció de peces. La col·lecció és fruit d'un repte personal, aconseguir que els alumnes de piano toquin més motivats, sense renunciar per això a una formació completa de l'instrument. La meua intenció ha estat posar en mans de l'alumne i del professor tots els elements que crec que necessiten per assolir-ho.

Aquest volum està organitzat de forma variada combinant la posició del polze al Do central, la interpretació de dissenys utilitzant la distribució del teclat negre i la interiorització d'altres posicions de cinc dits amb la mà tancada. A les últimes peces s'introdueix el canvi de posició de la mà sencera o bé d'algun dit. També es comença a estudiar la interpretació de notes alterades.

He intentat seqüenciar les dificultats de forma molt gradual: els ritmes, les notes, les dinàmiques, els intervals harmònics, els canvis de posició i la polifonia entre les mans, procurant combinar diferents tonalitats, compassos i alteracions perquè l'aprenentat sigui complet. Al final del volum hi ha un resum dels elements tècnics utilitzats per tal que l'estructura del llibre quedi més clara.

Aquest mètode incorpora novetats respecte a la meua col·lecció per a instruments de corda fregada. Per una banda, les peces s'emmarquen en diferents apartats segons el seu enfocament. N'hi ha que treballen la lectura, però d'altres que s'han d'abordar per imitació del professor; altres, per a improvisar, i finalment duets per a pianistes del mateix nivell. Per altra banda, conté explicacions il·lustratives sobre la posició corporal, la dels dits, la situació de les notes en el teclat i la interpretació dels símbols musicals més bàsics.

Un dels grans atractius del llibre, al meu parer, és la varietat d'estils musicals que conté, que motiven a l'alumne des d'un principi i l'acostumen a interpretar diferents tipus de música. Les peces del llibre i els seus àudios corresponents abasten des d'estils moderns als més clàssics amb instrumentacions molt diferents. A banda del jazz, la música folk o de la més efecista, també n'hi de més «serioses» així com un concertino final que serveix de resum de tot el treballat.

El CD incorpora unes bases instrumentals elaborades on l'alumne hi pot tocar a sobre, sol o acompanyat del professor. En les gravacions corresponents a aquest volum, se sent una plaqueta gravada que marca el compàs anterior a l'entrada del piano.

Per als alumnes que trobin massa ràpids els àudios del CD, s'incorporen els acompanyaments escrits pel professor de les obres que ho requereixin. Es tracta d'una eina molt útil, també per tocar en audicions o concerts.

El dibuixos en color, tan ben realitzats per la Cristina Losantos —a la qual agraeixo la seva complicitat i professionalitat— ajuden molt, sobretot als més petits, a fer volar la imaginació i val la pena que el professor els comentï amb l'alumne, inventant alguna història o anècdota que convisca a la música. També recomano el **joc de cartes** que s'hi adjunta, amb la finalitat de crear dinàmiques de classe diferents que permetin treballar la interpretació en molts registres (la lectura, la improvisació, la creació...).

Bé, només desitjar a alumnes i professors que trobeu en el llibre un bon amic que us ajudi en la vostra tasca d'aprendre i ensenyar. Espero que us proporcioni l'ocasió d'experimentar el plaer de fer música tot avançant en el coneixement d'aquest instrument. Gaudiu-lo!

Joan Alfaras

Índex

Pròleg	3
Com funciona aquest llibre	6

Núm. peça		Pàgina	Pista		
1	Drakkar	Lectura (dits)	10	01	
2	La sirena	Lectura (dits)	11	02	
3	Tres dragons de la Xina	Improvisació	13	03	
4	El mico i el tuçà	Imitació	14	04	
5	La cigonya	Lectura (dits)	16	05	
6	El campanar	Lectura (dits)	17	06	
7	Iglú	Lectura	20	07	
8	El castell daurat	Lectura	21	08	
9	Space surfing	Imitació	22	09	
10	El molí	Lectura	24	10	
11	L'agent secret	Lectura	26	11	
12	Galop	Lectura	28	12	
13	Les timbales	Lectura	29	13	
14	Do Brasil	Improvisació	30	14	
15	Circus music	Lectura	32	15	
16	La vall del Nil	Lectura	34	16	
17	El rei Neptú	Imitació	36	17	
18	Ballet	Lectura	38	18	
19	Hivern a Nova York	Lectura	40	19	
20	Hivern a Moscou	Lectura	41	20	
21	Five to One	Lectura	42	21	
22	El rellotge de l'avi	Lectura	43	22	
23	Cuba	Lectura	45	23	
24	Hèlios, el Déu del Sol	Lectura	46	24	
25	Game over	Imitació	47	25	
26	Llum de lluna	Duet	48	26	
27	Marxa	Improvisació	50	27	
28	Contradanse	Lectura	51	28	
29	La volta al món	Lectura	52	29	
30	L'avió	Lectura	53	30	
31	Robots	Imitació	55	31	
32	Duke's Rhythm	Lectura	56	32	
33	Nit d'òpera	Lectura	58	33	
34	L'illa perduda	Lectura	60	34	
35	Cançó hongaresa	Lectura	62	35	
36	Jamaica	Lectura	63	36	
37	Pegasus	Duet	64	37	
38	Cançó francesa	Lectura	66	38	
39	Àfrica	Lectura	68	39	
40	Funk Jam	Improvisació	69	40	
41	Da Vinci	Lectura	70	41	
42	The Show Blues	Lectura	71	42	
43	Scherzando	Lectura	72	43	
44	Minuetto	Lectura	73	44	
45	Val de mitjanit	Lectura	75	45	
46	Bagpipe	Lectura	76	46	
47	El despertar del bosc	Lectura	78	47	
48	Bambú	Lectura	80	48	
49	Baobab	Lectura	82	49	
50	Sàhara	Improvisació	84	50	
51	Samba	Lectura	85	51	
52	Concertino «Amadeus» núm. 1 en Do Major			52	55
	I	Lectura	87	53	56
	II	Lectura	89	54	57
	III	Lectura	91		
	Fitxa tècnica				92
	Instruccions del joc de cartes Scherzando				94

minus 1

Com funciona aquest llibre

El llibre consta de **51 peces** —i un **Concertino**— que poden pertànyer a cadascun d'aquests apartats:

Lectura

Les peces de lectura estan pensades perquè, progressivament, l'alumne vagi aprenent a **desxifrar el contingut de la partitura; a conèixer la notació, els termes i símbols musicals; i a traduir-ne la seva aplicació al teclat.**

Les primeres peces són de lectura de digitats i les posteriors ja introdueixen la lectura de notes al pentagrama.

Imitació

Les peces d'imitació permeten als alumnes tocar peces més complicades del que poden llegir, **desenvolupen l'oïda, la tècnica i la memorització d'estructures i patrons que ajuden posteriorment a la lectura.** S'han d'ensenyar a tocar per imitació —a partir de la referència dels grups de tecles blanques i negres— i **el seu aprenentatge es basa en el principi d'observació i repetició del que toqui el professor.**

Improvisació

Les peces d'improvisació són proposades **tècnicament molt senzilles per despertar la creativitat de l'alumne i millorar-ne l'escolta activa.** Cada improvisació està guiada per una sèrie d'instruccions pel que fa a la estructura i contingut melòdic, harmònic i rítmic.

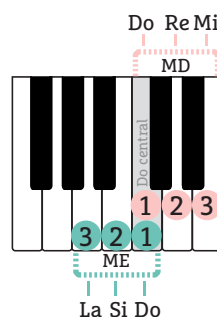
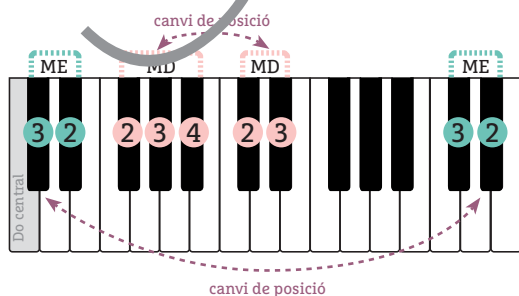

Duet

El llibre també recull **dos duets a 4 mans** que es poden tocar **amb pianistes del mateix nivell o d'altres de nivell més avançat.**

Elements visuals

A sobre de cada peça hi apareix un **reclat** que indica la posició de les mans i els dits, els canvis de posició indicats amb fletxes i les notes noves que s'introdueixen a l'apartat de lectura.

Llegenda:

MD = mà dreta

ME = mà esquerra

● = dit mà dreta

● = dit mà esquerra

Do = nota nova a la mà dreta

La = nota nova a la mà esquerra

↕ = canvi de posició

Pausa de rodona
Quatre pulsacions

Breu explicació dels
elements gràfics i tècnics

10. El molí

Pista 10

A sota del títol s'indica
la pista del CD

Allegretto

Notes noves a la mà dreta

Elements gràfics i tècnics

Indicació de l'octava en què ha de tocar l'alumne perquè l'acompanyament no interfereixi amb la part principal.

Nota nova a la mà esquerra

L'alumne toca una 8a alta

Allegretto [♩ = 130]

Acompanyament del professor

Altres elements visuals del llibre

Explicació de l'exercici a realitzar

Tecles blanques

Tocar tot el pentagrama ombrejat amb aquest color amb les tecles blanques

Tecles negres

Tocar tot el pentagrama ombrejat amb aquest color amb les tecles negres

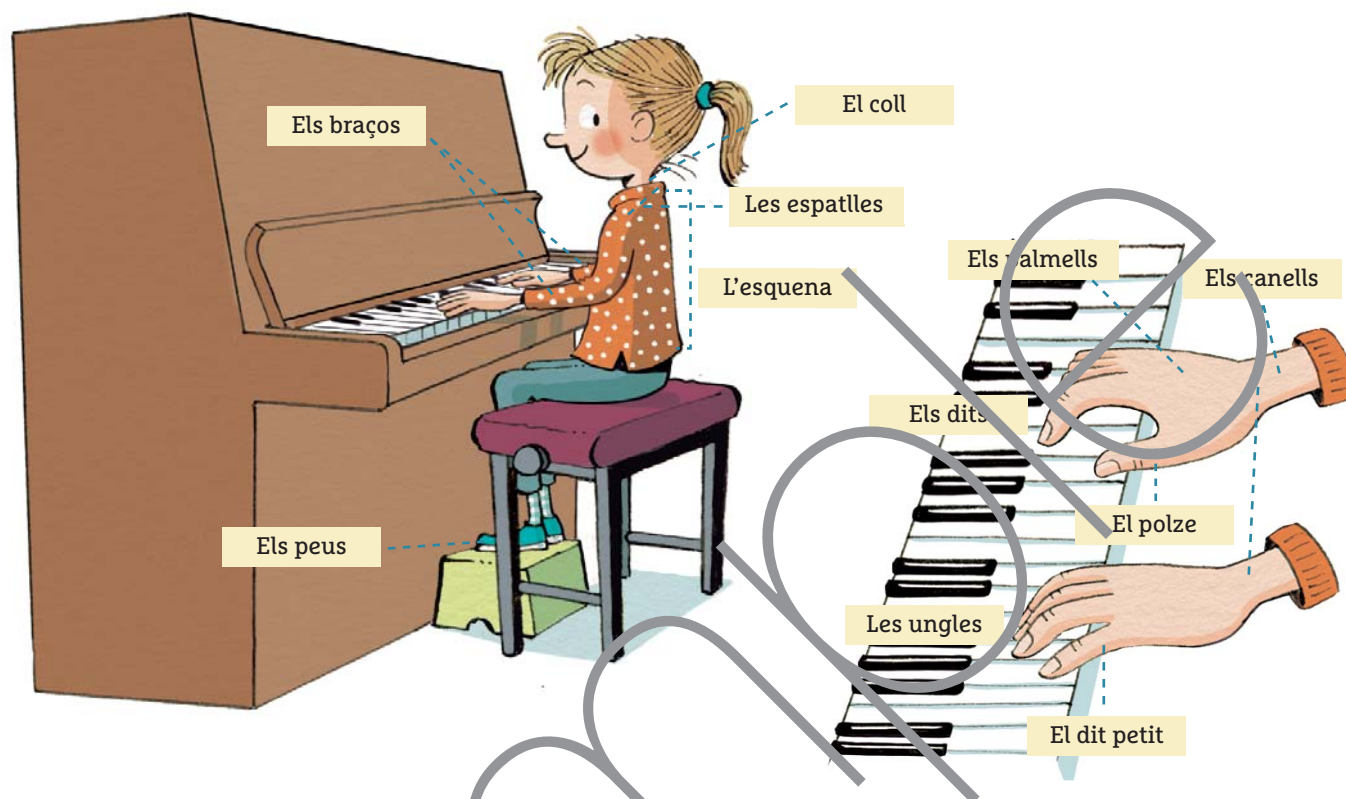

Conceptes

Posició del cos i de les mans

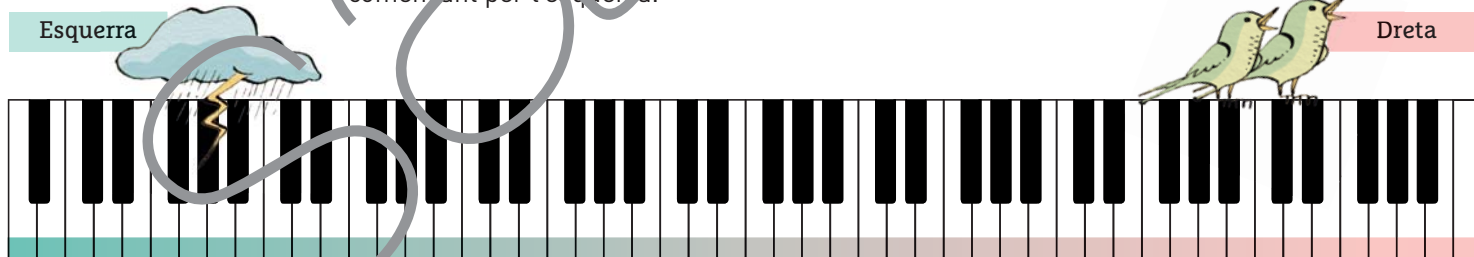
Observa les següents il·lustracions i comenta amb el professor com has de col·locar les diferents parts del cos. Recorda que per tocar el piano **cal mantenir sempre una bona posició**.

És molt important **la col·locació de la banqueta**: fixa't a quina distància i a quina alçada l'has de posar. Com t'han de quedar els braços? I les cames? Fes servir un recolzapeus si els peus no t'arriben al terra.

El teclat

Aquest és el teclat del piano: una superfície allargada amb tecles blanques i negres organitzades **de més greu a més agut** començant per l'esquerra.

1. Toca sons greus com els trons d'una tempesta.

2. Toca sons aguts com els ocells al matí.

3. Toca totes les tecles del teclat i compta quantes n'hi ha:

Tecles blanques:

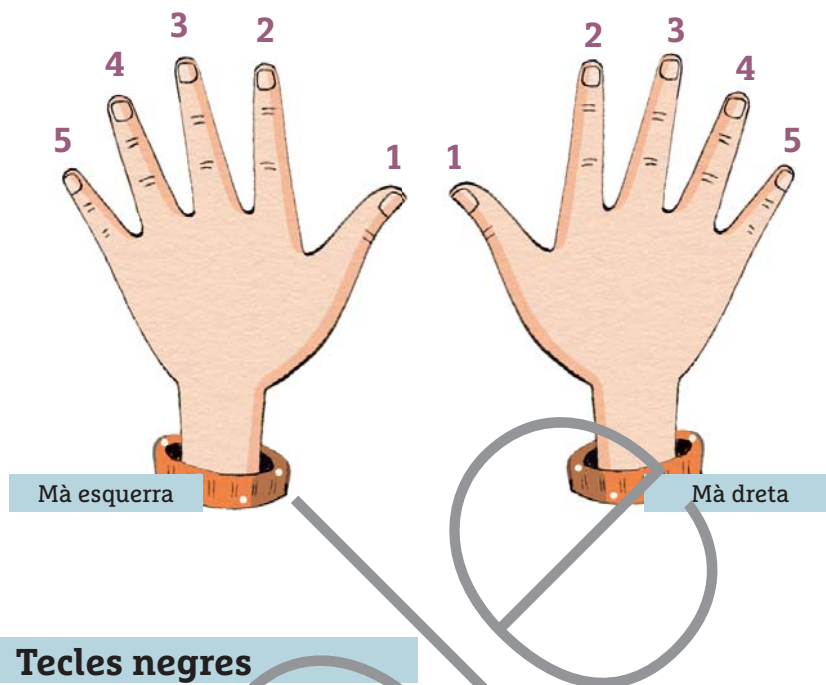
Tecles negres:

Total tecles:

Els digitats

A cada mà hi tenim 5 dits. Quant toquem el piano, cadascun d'ells s'anomena amb un número: d'això en diem **digitat**. Fixa't en el dibuix: els polzes reben el número 1 i els altres, el 2, el 3, el 4 i el 5 successivament i en forma de mirall.

1. Pica suaument sobre una taula cadascun dels dits i digues quin és el seu digitat.
2. Fes que un company t'agafi un o diversos dits i, amb els ulls tancats, prova d'endevinar-los.
3. Aixeca i baixa els dits que et vagi dient un company o el professor.

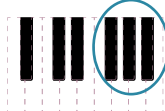

Tecles negres

Observa les tecles negres del teclat d'aquest dibuix i fixa't com estan organitzades:

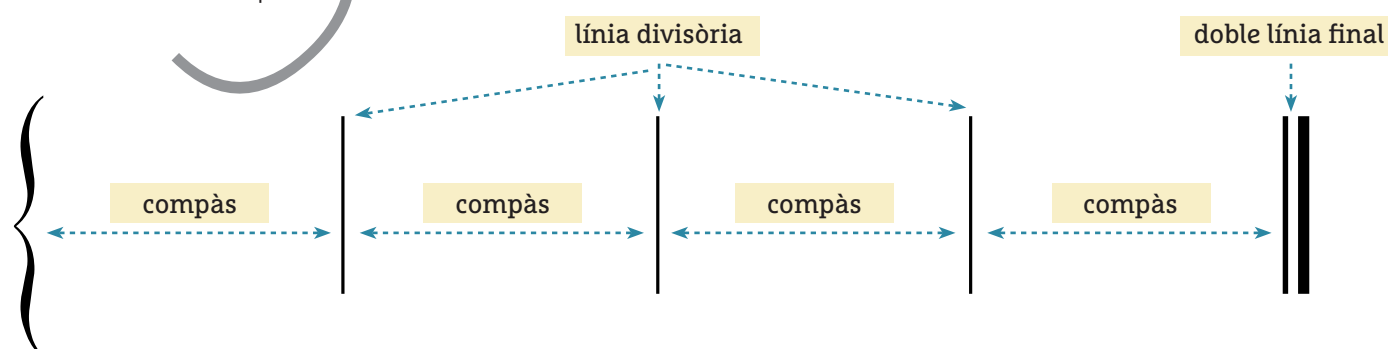

1. Encercla-hi amb vermell els **grups de 2 tecles** negres. Toca-les amb els dits 2 i 3 de cada mà.
2. Encercla-hi amb blau els **grups de 3 tecles** negres. Toca-les amb els dits 2, 3 i 4 de cada mà.
3. Encercla-hi amb verd la **tecla negra que queda solta**. Toca-la amb el dit que vulguis.

Compàs

La música es divideix en compàs.

La **línia divisòria** separa un compàs d'un altre i la **doble línia final** indica el final d'una peça.

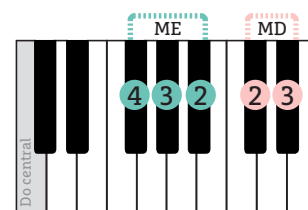

Lectura

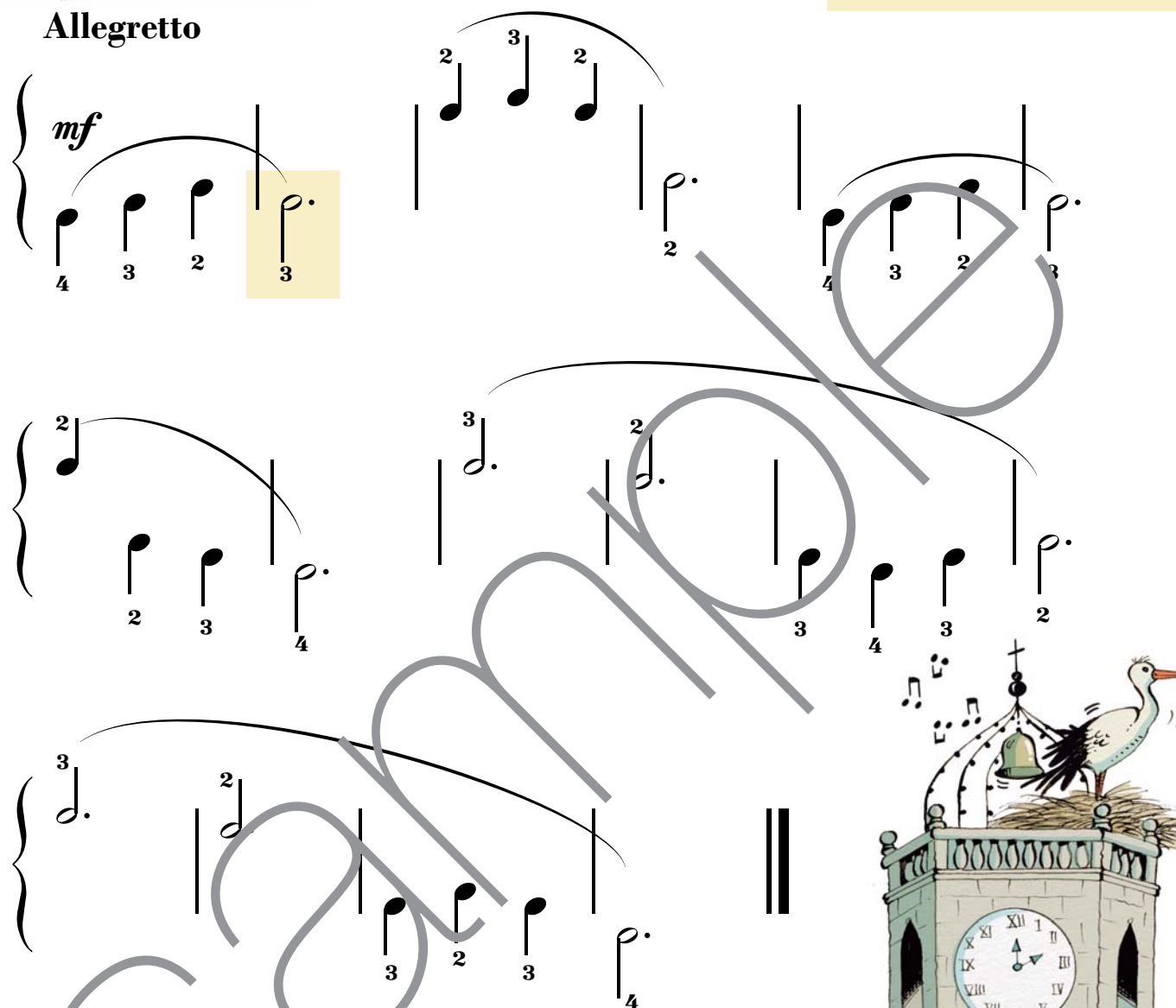
5. La cigonya

Pista 5

Allegretto

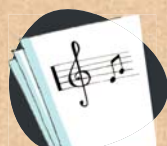
♩. **Blanca amb punt** (3 pulsacions)

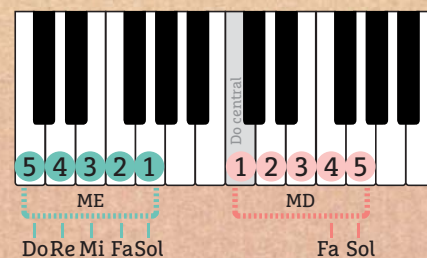
L'alumne toca com està escrit

Allegretto [♩ = 60]

Lectura

Notes simultànies
Es toquen a la vegada amb les dues mans

Lligadura de prolongació
Les notes sumen la seva durada

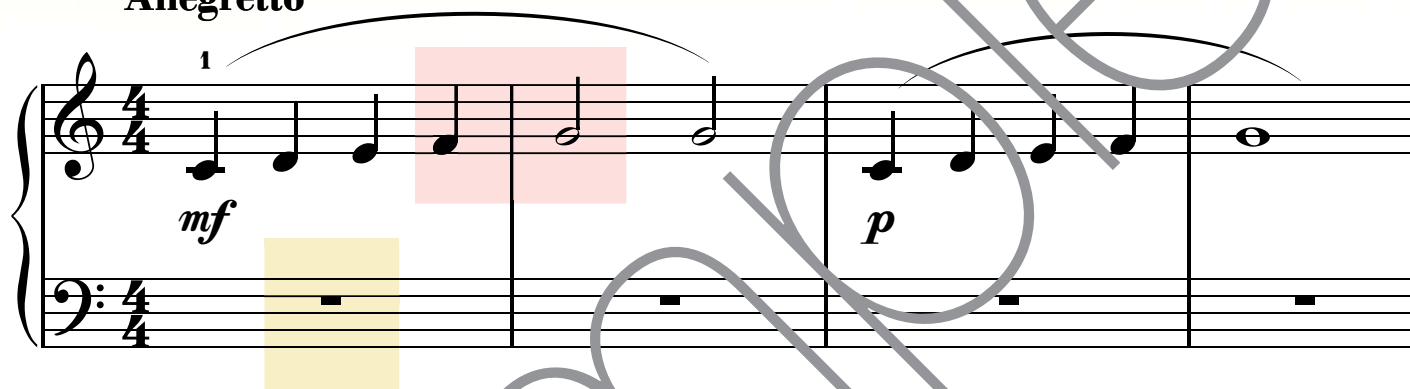

Paua de rodona
Quatre pulsacions

10. El molí

Pista 10

Allegretto

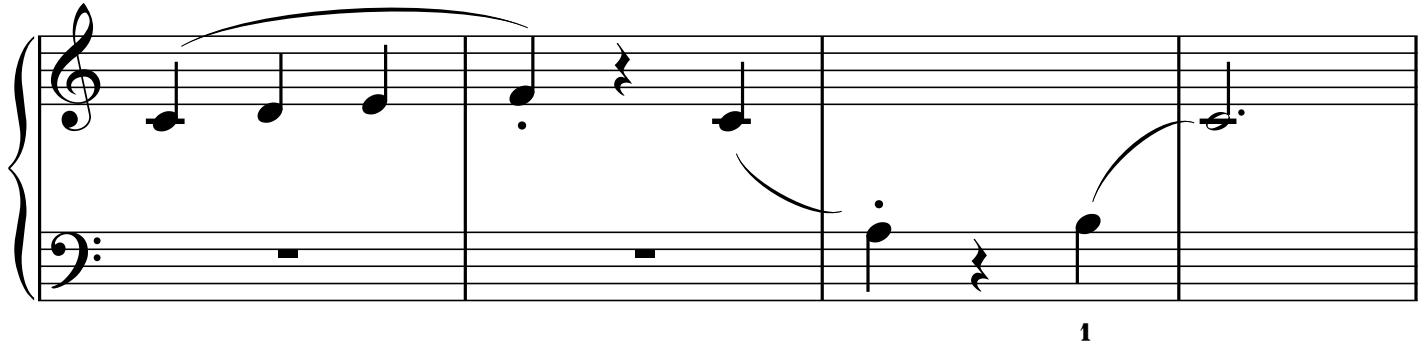

L'alumne toca una 8a alta

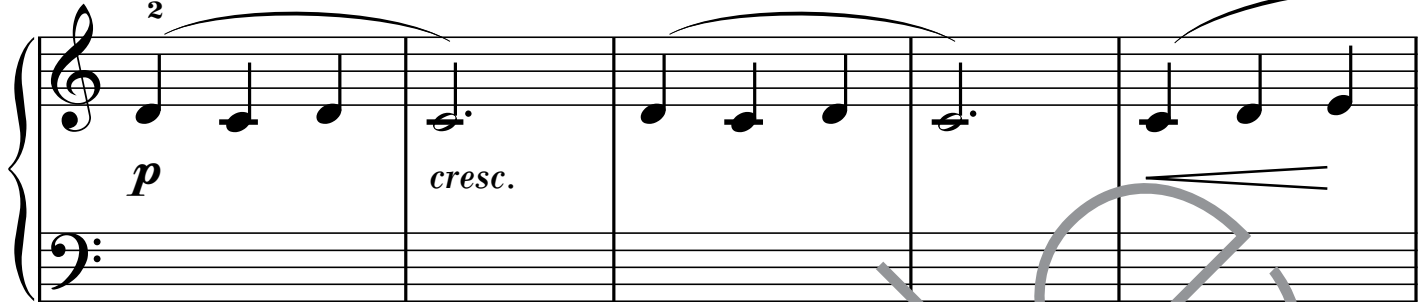
Allegretto [♩ = 120]

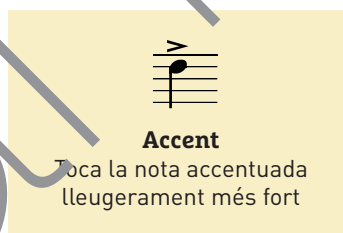
13

17

22

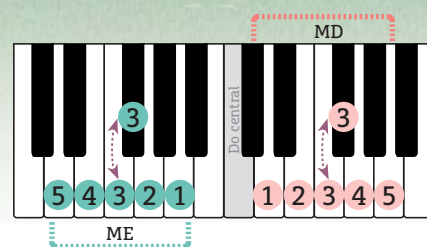

13

Lectura

38. Cançó francesa

Pista 38

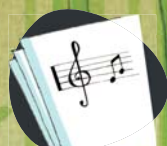
Amabile

4/4

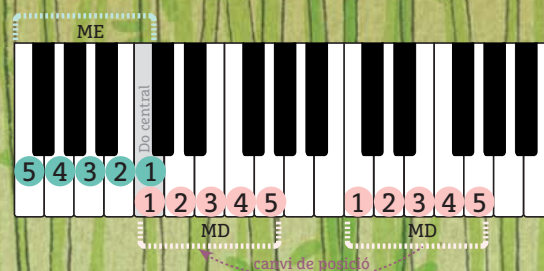
f

5 3

1

Lectura

48. Bambú

Pista 48

Moderato

1

f

1 3 5 4 4

5

mf

5 5 3 4 3

10

2

5

Fitxa tècnica

Posicions

Segons configuració del teclat negre i blanc

Teclat negre
(posició fixa i amb canvis)

1 2 3 4 5 6

Canvis de posició
pel teclat blanc

17 25 26 (*secondo*)

Canvis de posició
pel teclat negre i blanc

9 14 31

Segons ubicació del Do central

Polze compartit
al Do central

7 8 11 16 21 29

Polze esquerre al Si –
Polze dret al Do

15 18 26 (*primo*) 37 (*primo*) 49

Polze esquerre al Do –
Polze dret al Mi

23

Segons posició del dit greu de les 2 mans

Do

10 11 12 3 22 24
33 (*m*) 34 47 (*8a b*)

Re

19 20 32 (*M*) 36
38 (*M/m*)

Sol

28 30 39

Fa

44 45 51

La

45

Diverses posicions

Escala pentatònica de Do

40

Diversos canvis de posició

35 41 42 47 48 50

Coordinació de les mans

Melodia compartida
entre les dues mans

1 2 4 5 6 7
8 9 11 14 15 16
17 18 26 (*primo*) 31
37 (*primo*) 40 49

Valors llargs
simultanis

5 16

Moviment
paral·lel

12 19 45

Moviment
contrari

21

Moviment oblic
(esquerra notes llargues
i dreta més curtes)

10 20 23 24 29 34
36 37 (*secondo*) 41 42

Moviment oblic
a les dues mans

25 48

Acompanyament
de dobles notes

22 23 26 (*secondo*) 28
30 35 43 50

Melodia amb
acompanyament
elaborat

35 38 39 44

Contrapunt

25 32 33 35

Varietat de textures

31 46 47 48 51

Dobles i triples notes*

Dobles notes
(2es)

22

Dobles notes
(3es)

22

Dobles notes
(5es)

28

Dobles notes
(4es)

30

Clúster de
tres notes

9

(per imitació)

Acord
tríada

19

Compàs

 $\frac{2}{4}$

39

 $\frac{3}{4}$

9 13 15 18 19 33 37 44 45 50

 $\frac{4}{4}$

1 2 3 4 5 6 7 8 10 11
12 14 16 17 20 21 22 23 24 25
26 27 28 29 30 31 32 34 35 36
38 40 41 42 43 44 47 48 49 51

Tonalitat

Pentatònic

Sol M: 6

la m: 40

Fa# M: 2 3 4 5 9 31

Mib m: 1

Major

Do M: 7 10 12 13 21 22 23 26

27 29 34 35 42 47 48 49

Sol M: 15 28 30 39

Fa M: 14 18 44 46 51

Re M: 32 50 38**

Menor

la m: 11 16 17 45

Re m: 8 19 20 24 25 36 41

Do m: 33 37 43

** Major / menor

Elements musicals*

Notes

The diagram shows musical notation for two staves and a piano keyboard. Notes are labeled with numbers in circles: 33, 32, 37, 33, 32, 49, 47, 49. The keyboard has keys labeled with note names: Mib, Fa, Sol, Sib, Mib, Fa, Lab, Sib, Mib. Below the keyboard, notes are labeled with their solfège names: Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, Si, Do, Re, Mi, Fa, Sol. Fingerings are indicated by numbers: 10, 7, 28, 45, 10, 19, 28, 45, 47.

Ritmes

The diagram shows musical notation for various rhythms: a quarter note (1), a half note (1), a whole note (1), a dotted half note (5), a whole rest (10), a half rest (10), a quarter note (30), a quarter note (49), and a quarter note (50).

Altres elements musicals

- Forte - Barra de repetició: 1
- Piano - dolce - Lligadura d'expressió: 2
- Mezzoforte - Ped. - rit.: 6
- Regulador cresc. - D.C. al Fine: 11
- Staccato: 13
- cresc. - Regulador dim.: 15
- dim. - calderó: 16
- Accent: 18
- Compàs d'espera: 19
- Tenuto - Caselles de repetició: 20
- Signe d'8a aguda: 24
- Signe d'8a baixa: 26 (secondo)
- Signe de 15a alta: 26 (primo)
- Sostingut - Becaire: 32
- Bemoll - poco rit.: 33
- Più mosso - espressivo: 45
- D.S. al Fine: 50

* Peces de lectura on s'introdueix.